

Η Κεφαλονιά και η Ιθάκη, τα δυο νησιά που σχεδόν αγκαλιαστά απαρτίζουν το νομό Κεφαλληνίας, είναι συνυφασμένα με την πλοκή της Οδύσσειας του Ομήρου και μεταξύ τους «ερίζουν» για την τοπογραφία της για την ώρα ακόμα μυθικής Ιθάκης. Η μυκηναϊκή πόλη του Οδυσσέα είναι η μόνη από τις εστίες μεγάλων μυθικών κύκλων που δεν έχει ακόμα βρεθεί. Το όνομά της την τοποθετεί στο ομώνυμο νησί και σ' αυτού την ιστορία περιλαμβάνεται και εδώ.

Οι καταστροφές που προκαλούνται στα νησιά από τους σεισμούς, οι οποίοι προέρχονται από τις υποθαλάσσιες εστίες του Ιονίου, είναι συχνές. Μόνο ο σεισμός του 1867 προκάλεσε στο Ληξούρι το θάνατο 200 ατόμων. Η Κεφαλονιά και η Ιθάκη δοκιμάστηκαν επίσης από τους σεισμούς της Λευκάδας του 1630, 1704, 1914 και του 1948. Το 1953 με το μεγάλο σεισμό της Ζακύνθου καταστράφηκαν τα εννέα δέκατα της Κεφαλονιάς, ενώ πληγές άνοιξαν και στην Ιθάκη που υπέστη τεράστιες καταστροφές.

Σύμφωνα με την απογραφή του 2001, ο νομός αριθμεί 39.579 (2011: 38.770) κατοίκους έναντι 32.474 που είχαν μετρηθεί το 1991. Υπάρχει δηλαδή μια σημαντική αύξηση του πληθυσμού κατά 21,9% που υποδηλώνει ότι τα νησιά ανήκουν στις περιοχές, οι οποίες δεν μαστίζονται από τη μετανάστευση. Άλλωστε, ο τουρισμός αποτελεί μια καλή πηγή εσόδων καθώς οι ομορφιές των νησιών συνδυάζονται και με άρτια υποδομή.

Η ιστορία του νομού Κεφαλληνίας

Οι δεσμοί με την Αθήνα:

Γιος του Διονέα, βασιλιά της Φωκίδας, ο Κέφαλος ξενιτεύτηκε στην Αθήνα, όπου βασίλευε ο Ερεχθέας. Μια από τις τέσσερις κόρες του ήταν η Πρόκρις, την οποία ο Κέφαλος

αγάπησε. Παντρεύτηκαν και πήγαν να ζήσουν στο Θορικό (κοντά στο Σούνιο). Ήταν ευτυχισμένοι, αν και όλη μέρα ο Κέφαλος έλειπε κυνήγι στον Υμηττό. Τον είδε εκεί κάποιο ξημέρωμα η Ηώς και τον ερωτεύτηκε. Πιστός στην Πρόκριδα, ο Κέφαλος απέρριψε τον έρωτα της θεάς της αυγής. Η Ηώς τον άρπαξε και τον πήγε στη Συρία. Ο Κέφαλος συνέχισε να την αρνιέται. Η Ηώς του πρότεινε να δοκιμάσει την πίστη της Πρόκριδας κι ανάλογα να πράξει. Ο Κέφαλος δέχτηκε.

Πήρε άλλη μορφή, εμφανίστηκε στην Πρόκριδα κι άρχισε να την φλερτάρει. Συνόδευε το φλερτ με υποσχέσεις για πλούσια δώρα, κοσμήματα και χρυσαφικά, αν πήγαινε μαζί του. Η Πρόκριδα αρνιόταν. Ο Κέφαλος όλο και μεγάλωνε την προσφορά και, τελικά, της υποσχέθηκε διπλά κοσμήματα κι ένα χρυσό στεφάνι. Κι επειδή στον κόσμο αυτόν όλα έχουν την τιμή τους, η Πρόκρις υπέκυψε στον πειρασμό. Την κρίσιμη στιγμή, ο Κέφαλος της φανερώθηκε ποιος είναι, την κατηγορήσε ως άπιστη κι έφυγε. Η Ηώς του έκανε τον Φαέθοντα (γενάρχη των βασιλιάδων της Κύπρου, διαφορετικό από τον ομώνυμο γιο του Ήλιου).

Ντροπιασμένη η Πρόκρις ξενιτεύτηκε στην Κρήτη, είχε μια περιπέτεια με τον Μίνωα (που της χάρισε ένα ακόντιο το οποίο πάντα έβρισκε τον στόχο του κι ένα σκυλί το οποίο πάντα έπιανε ό,τι κυνηγούσε) και ξαναγύρισε στο Θορικό. Ο Κέφαλος είχε διακόψει τη σχέση του με την Ηώ και είχε κι αυτός επιστρέψει. Η Πρόκρις σκέφτηκε πως είχε έρθει η σειρά της να τον δοκιμάσει κι έκοψε κοντά τα μαλλιά της, φόρεσε ρούχα εφήβου και βγήκε στον Υμηττό, στα μέρη που ο Κέφαλος κυνηγούσε. Το ακόντιό της ποτέ δεν λάθευε, ο σκύλος της έπιανε ό,τι καταδίωκε κι ο Κέφαλος, που τα έβλεπε όλα αυτά έλιωνε, από ζήλια.

Πλησίασε τον, όπως νόμιζε, έφηβο και τον ρώτησε, τι αντάλλαγμα θα ήθελε για να του χαρίσει το ακόντιο και τον σκύλο. Ο «έφηβος» του ζήτησε να κάνουν έρωτα. Ο Κέφαλος δέχτηκε. Την κρίσιμη στιγμή, η Πρόκρις του αποκαλύφτηκε και τον κατηγορήσε για «ασέλγεια παρά φύσιν». Ο Κέφαλος αναγκάστηκε να ομολογήσει ότι την είχε αδικήσει. Τα ξανάφτιαξαν και συνέχισαν να ζουν όπως παλιά, με τον Κέφαλο κάθε πρωί ν' ανεβαίνει στον Υμηττό για κυνήγι. Η σχέση τους όμως είχε δηλητηριαστεί. Της Πρόκριδας της μπήκε η ιδέα ότι ο άντρας της προφασιζόταν το κυνήγι για να συναντά κάποια ερωμένη.

Μιαν αυγή, τον ακολούθησε κρυφά. Κρύφτηκε στους θάμνους αλλά κινήθηκε. Το θρόισμα των φύλλων έκανε τον Κέφαλο να νομίσει ότι κάποιο θήραμα κρυβόταν εκεί. Εξακόντισε το δόρυ που δεν λάθευε ποτέ και τη σκότωσε. Όταν είδε τι είχε κάνει, ήταν αργά. Συντετριμμένος, πήγε το πτώμα της στον Ερεχθέα, στην Αθήνα. Του εξήγησε, τι είχε συνέβη, περιμένοντας ότι ο βασιλιάς θα τον συγχωρούσε. Λάθεψε. Ο βασιλιάς έμπηξε ένα δόρυ στον τάφο της κόρης του κι αυτό σήμαινε πως ζητούσε εκδίκηση.

Ο Άρειος Πάγος καταδίκασε τον Κέφαλο σε εξορία. Κατέφυγε στον Αμφιτρώωνα, στη Θήβα. Τον καιρό εκείνο, μια σταλμένη από τους θεούς άγρια αλεπού προξενούσε καταστροφές χωρίς να μπορεί κανένας να την προλάβει και να τη σκοτώσει. Ο Αμφιτρώων σκέφτηκε το σκυλί του Κέφαλου. Ζήτησε τη βοήθειά του με την υπόσχεση ότι θα του έδινε ένα καλό μερίδιο από τα λάφυρα της εκστρατείας που σχεδίαζε εναντίον των Τηλεβόων. Ο Κέφαλος δέχτηκε.

Όταν η αλεπού ξαναφάνηκε, ο σκύλος του Κέφαλου την έστρωσε στο κυνήγι. Η αλεπού όμως ήταν σταλμένη από τους θεούς. Ο σκύλος δεν μπορούσε να τη φτάσει. Μερόνυχτα έτρεχαν, η αλεπού μπροστά, ο σκύλος πίσω της, ώσπου βαρέθηκε ο Δίας την κατάσταση και πέτρωσε και τα δυο ζώα. Η Θήβα όμως και ο Αμφιτρώων είχαν γλιτώσει από την αλεπού. Ξεκίνησε η εκστρατεία κατά των Τηλεβόων. Ο Κέφαλος την ακολούθησε.

Κεφαλληνία και Ιθάκη:

Τα περίπου χίλια χρόνια που καλύπτουν τις περιόδους Πρωτοελλαδική, Πρωτοκυκλαδική και Πρωτομινωική (2800/2600 – 1900 π.Χ.) διαγράφουν το ειρηνικό πέρασμα από την εποχή του λίθου στην εποχή του χαλκού. Κι όσο πίσω στη Λιθική εποχή μπορούμε να ανιχνεύσουμε, αναγνωρίζουμε ότι οι ίδιοι κατά βάση λαοί έζησαν στον Ελλαδικό χώρο. Είναι αυτοί που αποτελούν το απλωμένο από τις ισπανικές ακτές ως την Μικρά Ασία λεγόμενο «μεσογειακό υπόστρωμα». Ανάμεσά τους, οι Λέλεγες απλώνονταν από τη Θεσσαλία ως τη Λακωνία κι από τη Λευκάδα ως την Εύβοια και τις Κυκλάδες αλλά και στη Μ. Ασία.

Η τόσο μακρινή μέσα στον χρόνο παρουσία τους στον Ελλαδικό χώρο έδωσε στη μυθολογία το δικαίωμα να θεωρεί τον Λέλεγα αυτόχθονα. Ήταν βασιλιάς της Λακωνίας (από αυτόν, λένε, ονομάστηκαν Λέλεγες οι κάτοικοι της Λακωνίας) και πατέρας του Ευρώτα. Εγγονός του ήταν ο Τηλεβόας που απέκτησε 22 γιους, Τηλεβόες κι αυτούς. Πήγαν και κατοίκησαν στη Λευκάδα και στην Ακαρνανία. Και στο νησί Τάφος (σημερινό Μεγανήσι), ανάμεσα στη Λευκάδα και τη Στερεά. Ονομάστηκαν Τάφιοι. Η ιστορία τους γνώρισε ως φοβερούς πειρατές, εναντίον των οποίων συνέπρατταν οι Θεσπρωτοί και νησιώτες.

Αυτούς πήγαν να πολεμήσουν ο Αμφιτρύων και ο Κέφαλος. Την εποχή εκείνη, βασιλιάς ήταν ο Πτερέλαος, γιος του Τάφιου. Είχε στα μαλλιά του μια χρυσή τρίχα που τον έκανε ανίκητο. Τα παιδιά του όμως ήταν κοινοί θνητοί. Έξι γιους του είχε σκοτώσει ο Αμφιτρύων, όταν τον είδε και τον ερωτεύτηκε η Κομαιθώ, κόρη του Πτερέλαου. Για να προκαλέσει την προσοχή του Αμφιτρύωνα, η Κομαιθώ πλησίασε τον πατέρα της την ώρα που κοιμόταν κι έκοψε από τα μαλλιά του την μαγική τρίχα. Ο Πτερέλαος σκοτώθηκε και οι Τάφιοι, πρώην Τηλεβόες, νικήθηκαν.

Η ιστορία με τον Πτερέλαο και την κόρη του είναι ίδια κι απaráλλακτη με του Νίσου και της Σκύλλας. Ο Νίσος ήταν γιος του βασιλιά της Αττικής, Πανδίων Β', και είχε κληρονομήσει το βασίλειο των Μεγάρων. Είχε στα μαλλιά του χρυσές τρίχες που τον έκαναν ανίκητο. Είχε και μια κόρη, τη Σκύλλα (άσχετη με το ομώνυμο τέρας που στεκόταν απέναντι στη Χάρυβδη), η οποία ερωτεύτηκε τον Μίνωα, όταν ο βασιλιάς της Κρήτης πολιόρκησε τα Μέγαρα. Για να εξυπηρετήσει τον αγαπημένο της, η Σκύλλα έκοψε τις χρυσές τρίχες από τα μαλλιά του βασιλιά πατέρα της, χωρίς αυτός να την πάρει είδηση. Ο Νίσος σκοτώθηκε. Τα Μέγαρα έπεσαν. Η Σκύλλα πήγε και βρήκε τον Μίνωα και του είπε, τι έκανε για το χατίρι του. Αυτός αηδίασε και την έριξε στη θάλασσα.

Ανάμεσα στους Τάφιους που σώθηκαν από την άλωση της πατρίδας τους, ήταν και τρεις γιοι του νεκρού Πτερέλαου: Ο Ίθακος, ο Νήριτος και ο Πολύκτωρ. Πήραν συμπατριώτες τους κι έφυγαν στο κοντινό νησί που, από τον Ίθακο, ονομάστηκε Ιθάκη (κι από τον Νήρι

τ

ο πήρε το όνομά του το βουνό Νήριτον στα δυτικά παράλια του νησιού).

Το ακριβώς διπλανό νησί, ο Αμφιτρύων το χάρισε στον Κέφαλο. Ονομάστηκε Κεφαλληνία. Ο Κέφαλος έγινε βασιλιάς αλλά δεν μπορούσε ν' αποκτήσει παιδιά. Πήγε να ρωτήσει το μαντείο των Δελφών, τι να κάνει. Πήρε απάντηση, να γυρίσει στην Κεφαλονιά και να κάνει έρωτα με το πρώτο θηλυκό που θα συναντήσει. Ήταν μια αρκούδα. Θέλοντας και μη, ο Κέφαλος, αν και πολύ δύσκολο, έκανε έρωτα μαζί της. Η αρκούδα έμεινε έγκυος. Όταν ήρθε η ώρα της, πήρε τη μορφή γυναίκας και γέννησε αγόρι. Το είπαν Αρκείσιο. Επρόκειτο να αποκτήσει εγγόνι που θα το ονόμαζαν Οδυσσέα.

Από την ώρα που τα κατάφερε να αποκτήσει απόγονο, ο Κέφαλος πήρε κι άλλη γυναίκα, τη Λυσίππη. Του έκανε τέσσερις γιους, τους γενάρχες των τεσσάρων φυλών της Κεφαλονιάς.

(Έθνος της Κυριακής, 2001 – 2002) (τελευταία επεξεργασία, 17.5.2010)